

Підготовка до
впровадження старшої
профільної школи

Створення сучасного освітнього простору

Колеснікова Світлана
Координаторка напрямку «Освітнє середовище»
Офісу впровадження НУШ

Простір - це теж педагогіка

Профільна школа - новий формат

10-12 клас: 3 профілі, вибіркові компоненти, індивідуальна освітня траєкторія. Простір має підтримувати цю гнучкість.

Ліцей як окрема юридична особа

Постанова КМУ №1062 (зі змінами №498 від 22.04.26): ліцей сам формує освітнє середовище з урахуванням профілів навчання.

НУШ-стандарт

Безпечний. Доступний.
Сучасний. Три принципи, що визначають вимоги до будь-якого приміщення - від класу до рекреації.

Нормативна база

01

Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII та Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX

Визначають поняття безпечного освітнього середовища (ст. 1), повноваження засновників (ст. 37) щодо забезпечення інклюзивності та принципів універсального дизайну.

02

Постанова КМУ від 11.10.2021 № 1062 «Про затвердження Положення про ліцей» (зі змінами, внесеними Постановою КМУ від 22.04.2026 № 498)

Оновлене Положення про ліцей: п. 23 зобов'язує формувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, ергономічності та цифрової доступності; п. 25 — наявність кабінетів (лабораторій) для практичних занять.

03

Наказ МОН від 29.04.2020 № 574 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій» (у редакції наказу МОН від 01.09.2025 № 1201)

Оновлений типовий перелік засобів навчання: понад 1000 позицій, окремі переліки для поглибленого вивчення, STEM, цифрові інструменти. Чинний з 01.09.2025.

04

ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти», ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти (наказ МОЗ від 25.09.2020 № 2205)

Будівельні норми для закладів освіти, інклюзивність будівель та споруд, санітарні вимоги до площ, освітлення, меблювання.

05

Постанова КМУ від 17.12.2025 № 1673 «Про затвердження принципів, критеріїв і меж розумного пристосування та універсального дизайну»

Принципи, критерії і межі розумного пристосування та універсального дизайну в закладах освіти.

Що означає оновлене Положення про ліцей для простору?

Постанова КМУ №498 від 22.04.2026 (зміни до Положення №1062)

П. 23 — Освітнє середовище

Ліцей зобов'язаний формувати простір з дотриманням принципів:

- Універсального дизайну або розумного пристосування
- Ергономічності
- Цифрової доступності

Фінансування — засновник + позабюджетні джерела.

П. 23 — МТБ відповідно до профілів

Матеріально-технічна база має відповідати освітній програмі та враховувати особливості ПРОФІЛІВ навчання.

3 обов'язкові профілі = 3 специфіки простору.

П. 25 — Навчальні кабінети

Ліцей **ПОВИНЕН** мати навчальні кабінети (лабораторії) для практичних занять та лабораторних робіт. Вимоги до обладнання — відповідно до типових переліків МОН.

П. 27 — Партнерська база

Ліцей може укласти угоди з іншими організаціями для забезпечення вибіркового компонентів поза профілем — включно з доступом до їх матеріальної бази.

Три виміри освітнього простору ліцею

1 ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Теоретичні кабінети
(математика, мови, історія, здоров'я)

Природничий блок
(біологія, хімія, фізика, географія)

STEM / Робототехніка

Мистецькі студії

Спортивний зал

2 НЕОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Вчительська
(зона колаборації педагогів)

Рекреації / зони відпочинку

Вхідна група

Бібліотечний простір

Актова зала

3 ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР

Мультимедійне обладнання
(проектори, інтерактивні дошки)

Комп'ютерне обладнання
(відп. Наказу №574/2025)

Wi-Fi / мережева інфраструктура

Цифрова доступність для ОП

Програмне забезпечення для
навчання

5 принципів сучасного освітнього простору

ДОСТУПНІСТЬ

Універсальний дизайн: пандуси, тактильні елементи. Розумне пристосування - де універсальний дизайн неможливий.

ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ

Зонування: робоче місце вчителя, учнів, зберігання.
Трансформованість меблів: фронтальна → групова → «острівці».

ЕРГОНОМІКА

Площа на учня: $\geq 2,5 \text{ м}^2$ (фронт.), $\geq 3 \text{ м}^2$ (змішане). Природне освітлення зліва. Меблі без гострих кутів.

ЕСТЕТИКА

Дизайн-код: базовий колір (стіни) + акцентний (двері, меблі для зберігання, розетки). Кожна галузь - свій код.

ПРАКТИЧНІСТЬ

Довговічні матеріали: лінолеум, акрилова фарба, акустичні панелі на стелі. Легкий монтаж та догляд. Зносостійкість.

Дизайн-код: кожна галузь - своя ідентичність

ТЕОРЕТИЧНІ КАБІНЕТИ

Кольори:

теплий білий, пісочний, оливковий

Приміщення:

- Математика
- Укр. мова та літ-ра
- Іноземна мова
- Історія

 Спокійне нейтральне середовище для концентрації

ПРИРОДНИЧИЙ БЛОК

Кольори:

бірюзовий, м'ятний, небесно-блакитний

Приміщення:

- Біологія + лаборантська
- Хімія + лаборантська
- Фізика + лаборантська
- Географія

 Відчуття зв'язку з природою і наукою

STEM / ТЕХНОЛОГІЇ

Кольори:

жовтий, теплий помаранчевий

Приміщення:

- STEM-лабораторія
- Кабінет робототехніки
- Клас інформатики
- Майстерні

 Активізує ініціативність, зменшує страх помилки

МИСТЕЦЬКИЙ БЛОК

Кольори:

білий, айворі, світло-дерев'яні текстури

Приміщення:

- Музика
- Образотворче мистецтво
- Фотографія
- Кіно і театр

 Простір, як полотно - місце для вираження дітей

Планування простору: нормативи та рішення

✍ Ключові нормативи (Гайдлайн МОН)

Площа/учня (фронт.)	≥ 2,5 м ²
Площа/учня (змішане)	≥ 3,0 м ²
Ширина дверного прорізу	≥ 90 см
Прохід між рядами (1-місні)	≥ 50 см
Прохід між рядами (2-місні)	≥ 60 см
Від дошки до перших парт	≥ 240–260 см
Від задніх парт до стіни	≥ 65 / 100 см
Макс. відстань до дошки	≤ 900 см
Освітленість	≥ 300 лк
Природне освітлення	зліва від учня

📦 Типи розміщення меблів

■ ФРОНТАЛЬНЕ

Традиційне. До 24 учнів. Рядами, обличчям до дошки. Для лекцій, пояснень, ЗНО-підготовки.

◆ ОСТРІВНЕ (групи)

5-6 “острівців” по 4–5 учнів. Мобільні перегородки між ними. Для проектної роботи.

🏠 П'ЯТИКУТНІ ПАРТИ

Варіативне зонування: фронтально → попарно → у групи. Клас ≥ 11 × 6,8 м. Гнучкість без переміщення.

📦 ЛАБОРАТОРНЕ

Стаціонарні лабораторні столи + зони для демонстрацій. Подвійні раковини, витяжки, безпечні матеріали.

Наказ МОН №574 у новій редакції (01.09.2025)

>1000

позицій обладнання
та засобів навчання

3 рівні

базовий, поглиблений,
STEM

2025/26

перший рік
застосування

Що змінилося порівняно з переліком 2020 року

Цифрові технології

Мультимедійне обладнання + програмне забезпечення - в кожному кабінеті. Сумісність із сучасними вимогами.

STEM і лабораторії

Окремі переліки для STEM-лабораторій, кабінетів робототехніки та природничих лабораторій.

Поглиблений рівень

Окремі переліки обладнання для поглибленого вивчення - надважливо для профільної школи.

Галузеві кабінети

Математична, природнича, технологічна галузі - конкретні переліки з оновленими техвимогами.

Витратні матеріали

Окремий пункт: щорічне поповнення витратних матеріалів - відтепер обов'язкове (п. 5)

Спільна розробка

Перелік розроблявся з участю вчителів-практиків, науковців, виробників; пройшов громадське обговорення.

Безпека як базовий пріоритет

📄 Фізична безпека (під час воєнного стану)

- ✓ Укриття: наявність захисної споруди цивільного захисту - ключова умова для визначення форми навчання (п. 12-1 Положення №1062)
- ✓ Датчики диму + аудіо/візуальна сигналізація в кожному приміщенні
- ✓ Аптечка першої медичної допомоги — в кожному кабінеті
- ✓ Вогнегасники: видимі місця, позначені піктограмами
- ✓ Евакуаційний вихід (2-й): ширина ≥ 90 см, у рекреацію або коридор
- ✓ Сигнальні лампочки: початок/кінець уроку + для осіб зі зниженим слухом - електроакустичні пристрої

♿ Інклюзивність та доступність

- ◆ Ширина дверного прорізу для візку — $\geq 1,2$ м; простір маневрування $1,5 \times 1,5$ м
- ◆ Робоче місце для учня на кріслі колісному: $0,8 \times 1,2$ м + зона $1,5 \times 1,5$ м
- ◆ Кулер: висота $\leq 1,2$ м, сенсорний/натискний тип, простір навколо $R=1,5$ м
- ◆ Рукомийник для інклюзії: висота 80–85 см, вільний простір 70 см для колін
- ◆ Навігація: таблички на висоті 1,2–1,6 м, великий контрастний шрифт, без відблисків
- ◆ Постанова КМУ від 17.12.2025 № 1673: принципи, критерії і межі універсального дизайну та розумного пристосування

Яким має бути академічний ліцей?

01

Мінімум
60 учнів
на паралелі

- Лише так можна забезпечити вибір серед кількох профілів
- Більше учнів = більше груп для вивчення різних дисциплін
- Умова реального (не формального) профілю

02

Кадровий
потенціал

- Наявність потужного кадрового потенціалу, здатного забезпечити якісне навчання за обраними профілями
- Можливість для кар'єрного розвитку
- Конкурентна зарплата = задоволений вчитель

03

Матеріально-технічна
база

- Профільні лабораторії, STEM, обладнання - виправдані лише за достатнього контингенту
- Видатки на 1 учня зменшуються зі зростанням наповнюваності
- Гнучкість у поєднанні просторів (об'єднання теоретичних кабінетів і лабораторій, створення лабораторій природничого циклу тощо)

04

Реальний
вибір профілів

- Мінімум 2 класи за кожним із 3 профілів (вимога закону)
- Вибіркові компоненти поза профілем - лише при достатній кількості учнів
- Індивідуальна освітня траєкторія = реальна, не декларативна

05

Типові
помилки засновників

- Визначення ліцею без моделювання мережі
- Формальна зміна вивіски без нової управлінської логіки
- Короткострокове фінансове планування без розрахунку на 3+ роки

Що пропонує МОН для підтримки

Гайдлайн МОН

«Дизайн-рішення для просторів НУШ»

Покрокові рекомендації з планування, зонування, колірних рішень та матеріалів. Охоплює всі типи приміщень НУШ.

Посібник з універсального дизайну закладів загальної середньої освіти

Детальні вимоги до доступності та інклюзивності. Відповідає нормам ДБН В.2.2-40:2018 та Постанові КМУ №1673/2025.

Сучасна та безпечна освітня інфраструктура

Субвенції з держбюджету: освітні простори, шкільні автобуси, пожежна безпека, укриття, харчоблоки, енергетична стійкість. Відпрацьовується фінансування пансіонів.

Державний стандарт профільної середньої освіти

Визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання, загальний обсяг навантаження, структуру та зміст

Оновлення нормативної бази

Постанова КМУ від 11.10.2021 № 1062 «Про затвердження Положення про ліцей» (зі змінами), Наказ МОН від 29.04.2020 № 574 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій» (у редакції наказу МОН від 01.09.2025 № 1201) та ін

Офіс впровадження НУШ

Методична підтримка, консультації та навчальні заходи для керівників закладів освіти і спеціалістів управлінь освіти з питань формування сучасного освітнього простору.

Планування мережі закладів освіти

Оцінка дійсної мережі

Скільки учнів завершує 9 клас щороку? Прогноз на 3-5 років (оцінка контингенту поточних 8,7,6 класів). Скільки з них підуть до ліцею? Де вони навчаються зараз?

Освітня інфраструктура

Яка будівля? Площа, стан, кабінети, лабораторії, укриття. Чи відповідає вимогам профільної освіти?

Логістика та територіальна доступність

Підвезення - обов'язок засновника (ЗУ «Про Повну загальну середню освіту»). Пансіон, якщо час у дорозі перевищує норму. Співпраця між громадами, якщо громаді не вистачає учнів.

Оцінка ресурсів МОН

Які з заходів підтримки реформи старшої профільної школи, які пропонує МОН, можуть допомогти вирішити проблемні ситуації.

Наповнюваність: мінімум 60 учнів

На паралелі ліцею - не менше 60 учнів = 2 класи × 30, в групі мінімум 8 учнів (або орієнтуватися на свій РНК, щоб була можливість відкрити класи). Тільки тоді: 3 профілі, вибіркові компоненти, висококваліфіковані вчителі, потужна МТБ.

Стратегія, не вивіска

Спочатку - модель мережі старшої школи громади з прогнозом учнів, прозора постійна комунікація. Потім - рішення про конкретний ліцей. Без цього: недобір, конфлікти, формальні профілі.

Алгоритм для територіальних громад - засновників

- **Затвердити Рішення** щодо перспективного плану мережі, узгоджений із мережею області (тип закладу після змін (ліцей / гімназія / початкова школа); форма реорганізації (перепрофілювання, пониження ступеня, приєднання тощо); дата набрання чинності; механізм забезпечення права учнів на продовження навчання).
- **Провести громадське обговорення** про мережу та/або індивідуальні рішення по закладам (якщо потрібно), комунікувати про зміни з батьками й учнями.
- **Забезпечити альтернативу** кожному учню 9 класу.
- **Організувати підвезення** (у разі потреби).
- **Документально оформити переведення** учнів.
- **Привести установчі документи закладів освіти у відповідність** (стаття 33: рішення засновника (засновників) про утворення та статут).

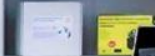
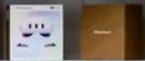
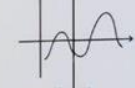
ВИХІД
EXIT

ВИХІД

В
С

В
С

В
С

Простір — це ресурс реформи

Старша профільна школа потребує середовища, що підтримує вибір, гнучкість і розвиток кожного учня

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!